

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מ"ל או לפקס.

תענית - ט"ו

1. מי יקבל פני ישראל בעת גאולתם בקימה, ומי בהשתחויה?

מלכים בקימה ושרים בהשתחויה. ולר' זירא מכך שכתוב בשרים 'ישתחוו' משמע שהשרים יעשו שניהם. רב נחמן הוסיף שצדיקים יזכו לאורה וישרים לשמחה.

2. כיצד סדר התפילה בשבע התעניות האחרונות?

מוציאין התיבה לרחוב ומעליו אפר. וכן בראש הנשיא ואב בית הדין, ואף כל אחד מהעומדים נותן בראשו אפר. הזקן שבהם אומר לפניו דברי כיבושין: אחינו! לא נאמר באנשי נינוה וירא ה'... את שקם ותעניתם אלא את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה. וכן "קרעו לבבכם ואל בגדיכם" ולפני התיבה מורידין ש"ץ זקן ורגיל, יש לו בנים וביתו ריקם, שלבו שלם עם התפילה. ואומר 24 ברכות: 18 שבכל יום, ומוסיף 6: זכרונות, שופרות בצרתה, אשא עיני, ממעמקים, תפילה לעני. ר' יהודה חולק שלא אומר זכרונות ושופרות, אלא "רעב כי יהיה ... על דברי הבצרות" סדר חתימות הברכות: א. מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא יענה וכו' - גואל ישראל, ב. מי שענה לאבותינו על ים סוף וכו' - זוכר הנשכחות, ג. מי שענה את יהושע בגלגל וכו' - שומע תרועה, ד. את שמואל במצפה וכו' - שומע צעקה, ה. אליהו בהר הכרמל וכו' - שומע תפילה, ו. יונה במעי הדגה וכו' - העונה בעת צרה, ז. דוד ושלמה בנו בירושלים וכו' - המרחם על הארץ. ומעשה בימי רבי חלפתא וכו' שענו ברוך שם כבוד, במקום אמן וכן תקעו ב'מי שענה'. וחכמים אמרו ע"ז שרק בשער מזרח בהר הבית היו עונים 'ברוך שם'.

3. כיצד נהגו הכהנים ששירתו בבית המקדש בימי התענית של עצירת גשמים?

לר' יהושע: שלש ראשונות - אנשי משמר [השבועין] מתעניין ולא משלימים, ואנשי בית אב [שעובדים באותו היום] לא מתענים כלל. שלש שניות - משמר משלימין, ובית אב מתענים ואינם משלימין. שבע אחרונות - אלו ואלו מתענים ומשלימין. לחכמים: שלש ראשונות - אף אחד לא מתענה. שלש שניות - משמר לא משלימין, ובית אב לא מתענים כלל. שבע אחרונות - משמר משלימין, ובית אב לא משלימין. חילוק נוסף בין משמר לבית אב - משמר מותרין לשתות יין בלילות אבל לא בימים, שם יצטרכו לסייע. בית אב לא ביום ולא בלילה כיון שעבודתם נמשכת ללילה.

4. מה דין הספד ותענית לפני ואחרי הימים הכתובים במגילת תענית?

מה שנכתב 'דלא למספד' לפניו אסור שם יספיד במועד, ולאחריו מותר, ולר' יוסי גם לאחריו אסור. ומה שנכתב 'דלא להתענאה' בשניהם מותר. אמנם לר' יוסי לפניו אסור.

5. מתי שנינו שאין גוזרין תענית?

א. לא מתחילים ביום חמישי כדי לא להפקיע מחירים מחמת ריבוי הקניות אחרי התענית בחמישי, אלא שלש הראשונות: שני וחמישי ושני, ושלש שניות: חמישי שני וחמישי. [כיון שלא יפקיעו, שיודעים שיש צום ולא רעב] ולר' יוסי אף בשניות ובאחרונות לא יתחילו בחמישי. ב. אין גוזרין בר"ח, חנוכה ופורים. ואם התחילו סדר תעניות ונפל באחד מהימים הללו: לר"ג אין מפסיקין. וביאר ר"מ בדעתו שאעפ"כ לא משלימין. וכן ט' באב שחל בערב שבת לא משלימין להכנס לשבת בעיניו.

6. מנין שבגדולה מתחילין בגדול ובקללה מן הקטן?

בגדולה - ויאמר משה אל אהרן - ולא לעזר ולאיתמר. ובקללה - בתחילה נתקלל נחש, ואח"כ חוה ואח"כ אדם. ואעפ"כ נותנים בתחילה אפר בראש הנשיא ואב"ד לפני העם, כיון שזה מראה על חשיבותם. שאומרים להם אתם חשובים לבקש רחמים על כולם.